

राज्यातील पोलीस ठाण्यांमध्ये सीसीटीव्ही कॅमेरे
बसविण्याचा प्रकल्प : फेज-३.
एकूण रु. १७४ कोटी इतका अंदाजित प्रकल्प खर्चास
सुधारीत प्रशासकीय मान्यता देणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
गृह विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : सीसीटी-०५२३/प्र.क्र.४४/पोल-३
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक : ११ डिसेंबर, २०२५.

वाचा :-

१. मा उच्च न्यायालय, मुंबई यांचे क्रिमीनल रिट पिटीशन क्र.२११०/२०१४ वरील दि.१३.०८.२०१४, दि.२१.१०.२०१५, दि.२४.०२.२०१६, दि.२१.०९.२०१६ व दि.३०.११.२०१६ रोजीचे आदेश.
२. मा. सर्वोच्च न्यायालयाचे क्रिमीनल रिट पिटीशन क्र.५३९/१९८६ वरील दि.२४.७.२०१५ रोजीचा न्यायनिर्णय.
३. सचिव, माहिती तंत्रज्ञान संचालनालय, मुंबई यांचे पत्र क्र.संकीर्ण-२०१२/प्र.क्र.३७/१८, दि.०४.०३.२०१३.
४. पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे पत्र क्र.पोमंस/ २१ / ७२७२ / न्या.प्र. सीसीटीव्ही / २०३ / २०१४, दि.२७.०१.२०१५.
५. शासन निर्णय, गृह विभाग क्र. सीसीटी-३६१५/प्र.क्र.१३०/पोल-३, दि.२३.११.२०१५.
६. शासन निर्णय, उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग क्र. भांखस-२०१४ / प्र.क्र.८२ / भाग III / उद्योग - ४, दि.३०.१०.२०१५ व दि.०१.१२.२०१६.
७. शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन (माहिती व तंत्रज्ञान) विभाग क्र. मातंस - १७१६ - ३६१५ / प्र.क्र.२८६ / ३९, दिनांक ०९.०८.२०१६.
८. शासन निर्णय, गृह विभाग क्र.सीसीटी-३६१५/प्र.क्र.१३०/भाग-१/पोल-३, दि.०६.०१.२०१७.
९. शासन निर्णय, गृह विभाग क्र.सीसीटी-३६१५/प्र.क्र.१३०/पोल-३, दिनांक २६.०३.२०१८.
१०. महा-आयटी कॉर्पोरेशनचे पत्र क्र.MahalIT/PRJ/०३९/०१/२०१८, दि.२४.०७.२०१९.
११. शासन निर्णय, गृह विभाग क्र.सीसीटी-३६१५/प्र.क्र.१३०/पोल-३, दिनांक १४.११.२०१९.
१२. शासन निर्णय, गृह विभाग क्र.सीसीटी-३६१५/प्र.क्र.१३०/पोल-३, दिनांक ११.१२.२०१९.
१३. शासन निर्णय, गृह विभाग क्र.सीसीटी-०५२३/प्र.क्र.४४/पोल-३, दिनांक १३.७.२०२३.
१४. अ.मु.स. (गृह) यांच्या अध्यक्षतेखालील उच्चस्तरीय शक्ती प्रदत्त समितीच्या दि. ६.११.२०२५ च्या बैठकीचे इतिवृत्त, दि.२०.११.२०२५ चे पत्र.
१५. पोलीस महानिरीक्षक (नि. व स.), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे पत्र क्र.पोमंस /१७/६१६२/पो.स्टे.सीसीटीव्ही प्रकल्प फेज-३/४६ /२०२४-२५, दि.२६.११.२०२५.

प्रस्तावना :

लिओनार्ड झेविअर वल्दारीस व इतर यांनी महाराष्ट्र शासन व इतर यांचेविरुद्ध मा. उच्च न्यायालय, मुंबई येथे क्रिमीनल रिट पिटीशन क्र. २११०/२०१४ दाखल केली. मा. उच्च न्यायालयाने या याचिकेत दि. १३.८.२०१४, दि. २४.२.२०१६, दि. ३०.११.२०१६ रोजी आदेश पारीत केले आहेत. मा. उच्च न्यायालयाने पोलीस कोठडीतील मृत्यू रोखण्यासाठी राज्यातील प्रत्येक पोलीस ठाण्यांमधील प्रत्येक कॉरीडॉर, रुम व लॉकअप यामध्ये सीसीटीव्ही कॅमेरे बसविण्याबाबत आदेशीत केले आहे. तसेच डी.के. बसू व इतर यांनी मा. सर्वोच्च न्यायालयात पश्चिम बंगाल राज्य आणि इतर यांचेविरुद्ध क्रिमीनल रिट पिटीशन क्र. ५३९/१९८६ या प्रकरणी दि. २४.७.२०१५ रोजी निर्णय दिला आहे. मा. सर्वोच्च न्यायालयाने संवेदनशील पोलीस ठाण्यांमध्ये सीसीटीव्ही बसविणेबाबत निदेश दिलेले आहेत. ही बाब विचारात घेऊन प्रायोगिक

तत्वावर पोलीस आयुक्त, बृहन्मुंबई यांचे अधिनस्त २५ पोलीस ठाण्यांमधील चार्ज रुम, लॉकअप, मार्गिका, स्टेशन हाऊस इ. पाच ठिकाणी सीसीटीव्ही कॅमेरे बसविण्याबाबत दि. २३.११.२०१५ च्या शासन निर्णयान्वये प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली. त्यानुसार सर्व २५ पोलीस ठाण्यांमध्ये आदेशात नमूद ठिकाणी सीसीटीव्ही कॅमेरे बसविण्याची प्रक्रीया पूर्ण झाली आहे.

२. मा. उच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार राज्यातील सर्व पोलीस ठाण्यांमध्ये सीसीटीव्ही कॅमेरे बसविण्याबाबत उच्चस्तरीय शक्ती प्रदत्त समितीच्या दि. २७.२.२०१८ रोजीच्या बैठकीत रु. ७२.६० कोटी खर्चास मान्यता देण्याबाबतची शिफारस करण्यात आली होती, त्यानुषंगाने गृह विभाग शासन निर्णय दि. २६.३.२०१८ नुसार रु.७२.६० कोटी खर्चास प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली आहे. तसेच सदर पोलीस ठाण्यांमध्ये सीसीटीव्ही कॅमेरे बसविण्याची कार्यवाही महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळामार्फत करण्यात यावी असा निर्णय घेण्यात आला.

३. महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळाने दि. २४.७.२०१९ रोजीच्या पत्रान्वये राज्यातील सर्व पोलीस ठाण्यांमध्ये सीसीटीव्ही कॅमेरे बसविण्याबाबत महाराष्ट्र माहिती व तंत्रज्ञान महामंडळाने प्रसिध्द केलेल्या निविदा प्रक्रीयेअंती एल१ पुरवठादाराने सादर केलेली निविदेची रक्कम व महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळाचे शुल्क असा एकूण रु. ११० कोटी इतका खर्च अपेक्षित आहे व त्यानुसार सुधारीत प्रशासकीय मान्यता देण्यात यावी अशी विनंती केली. यावर उच्चस्तरीय शक्ती प्रदत्त समितीच्या दि. १३.११.२०१९ रोजीच्या बैठकीत रु.११० कोटी एवढ्या खर्चास (सर्व कर व महाराष्ट्र माहिती व तंत्रज्ञान महामंडळाच्या सेवाशुल्कासह) सुधारीत प्रशासकीय मान्यता देण्याचा निर्णय घेण्यात आला. त्यानुषंगाने गृह विभाग शासन निर्णय दि. १४.११.२०१९ नुसार ११० कोटी खर्चास सुधारीत प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली. तदनंतर उच्चस्तरीय शक्ती प्रदत्त समितीच्या दि. ९.१२.२०१९ रोजीच्या बैठकीत सदरचे काम महाराष्ट्र माहिती व तंत्रज्ञान महामंडळामार्फत न करता पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांच्यामार्फत करण्यास मान्यता देण्यात आली. त्यानुषंगाने गृह विभाग, शासन निर्णय दि. ११.१२.२०१९ निर्गमित करण्यात आला.

४. राज्यातील एकूण १०८९ पोलीस ठाण्यांमध्ये सीसीटीव्ही कॅमेरे बसविण्याकरीता प्रकल्पाचे “प्रकल्प सल्लागार” यांच्या सहाय्याने नऊ झोन तयार करुन त्यांच्या वेगवेगळ्या ९ ई-निविदा शासनाच्या संकेतस्थळावर प्रसिध्द केल्या. त्या अनुषंगाने पोलीस महासंचालक कार्यालयामार्फत मे. सुजाता कॅम्प्युटर्स प्रा.लि. यांना ६ झोन्स, व मे.जावी सिस्टीम इंडिया प्रा.लि. यांना ३ झोन्स करीता पोलीस ठाण्यांमध्ये सीसीटीव्ही कॅमेरे लावण्याबाबत दि. ३१.८.२०२० रोजी इरादा पत्र व मे. सुजाता कॅम्प्युटर्स प्रा.लि. दिनांक ४.११.२०२० रोजी व मे. जावी सिस्टीम इंडिया प्रा.लि. यांना दिनांक १०.११.२०२० रोजी कार्यादेश (Work Order) देऊन त्यांच्याशी “मुख्य सेवा करार” (Master Service Agreement) करण्यात आले आहे.

५. “विशेष अनुमती याचिका (फौजदारी) ३५४३/२०२० श्री.परमवीर सिंग सैनी विरुध्द बलजीतसिंह व इतर, मध्ये मा. सर्वोच्च न्यायालयाच्या दिनांक २.१२.२०२० रोजीच्या आदेशानुसार Phase -III मध्ये कार्यवाही करण्याकरिता सदर प्रकल्पाच्या अनुषंगाने Project Upscaling of CCTV based monitoring

system for Police Station in Maharashtra State बाबतचा Detailed Project Report (DPR) सदर प्रकल्पाचे प्रकल्प सल्लागार मे. पीडब्ल्यूसी यांनी दिनांक २४.४.२०२३ रोजी पोलीस महासंचालक यांना सादर केला असून तो पोलीस महासंचालक कार्यालयाने दि. २७.४.२०२३ च्या पत्रान्वये शासनास सादर करून सदर Detailed Project Report (DPR) ला मान्यता देऊन वाढीव कॅमेरे व साधनसामुग्रीकरिता अंदाजे रु.१५५,८३,३३,२८६/- (जीएसटीसह) एवढ्या रक्कमेस प्रशासकीय मान्यता मिळणेस व त्याकरिता आवश्यक निधी उपलब्ध करून देण्याची विनंती केली त्यानुसार दि.१३.७.२०२३ रोजी प्रशासकीय मान्यतेचा शासन निर्णय निर्गमित करण्यात आला आहे.

६. आता मा.सर्वोच्च न्यायालयाचे न्यायनिर्देशानुसार दिलेल्या सूचनांची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करण्यासाठी पोलीस स्टेशन सीसीटीव्ही सर्व्हेलन्स प्रकल्पातील खर्चात होणारी संभाव्य वाढ तसेच याबाबत प्रकल्प सल्लागार, पोलीस स्टेशन सीसीटीव्ही प्रकल्प यांनी मा. अ.मु.स. (गृह) यांच्या अध्यक्षतेखालील उच्चस्तरीय शक्तीप्रदत्त समितीच्या दि.६.११.२०२५ रोजीच्या बैठकीत केलेल्या सादरीकरणात सीसीटीव्ही कॅमेऱ्यांचे दुरुस्ती देखभाल तातडीने होण्यासाठी जिल्हास्तरावर व विभागीय स्तरावर मनुष्यबळ वाढविण्यात आले. तसेच राज्यातील २० नवनिर्मित पोलीस ठाण्यांचा फेज-३ मध्ये समावेश करण्यात आला. यामुळे एकूण रु.१८.१० कोटी इतक्या खर्चाची वाढ झालेली आहे. यास्तव पोलीस स्टेशन सीसीटीव्ही प्रकल्प फेज-३ च्या सुधारीत आरएफपी मसुद्यास व त्यानुसार जीएसटीसह एकूण रु.१७४ कोटी इतक्या अंदाजित प्रकल्प खर्चास सुधारीत प्रशासकीय मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधिन होती. त्यानुसार पुढीलप्रमाणे निर्णय घेण्यात आला आहे.

शासन निर्णय :

मा.सर्वोच्च न्यायालयाचे न्यायनिर्देशानुसार दिलेल्या सूचनांची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करण्यासाठी पोलीस स्टेशन सीसीटीव्ही सर्व्हेलन्स प्रकल्पातील खर्चात होणारी संभाव्य वाढ तसेच याबाबत प्रकल्प सल्लागार, पोलीस स्टेशन सीसीटीव्ही प्रकल्प यांनी मा. अ.मु.स. (गृह) यांच्या अध्यक्षतेखालील उच्चस्तरीय शक्तीप्रदत्त समितीच्या दि.६.११.२०२५ रोजीच्या बैठकीत केलेल्या सादरीकरणात सीसीटीव्ही कॅमेऱ्यांचे दुरुस्ती देखभाल तातडीने होण्यासाठी जिल्हास्तरावर व विभागीय स्तरावर मनुष्यबळ वाढविण्यात आले. तसेच राज्यातील २० नवनिर्मित पोलीस ठाण्यांचा फेज-३ मध्ये समावेश झालेला आहे. यामुळे एकूण रु.१८.१० कोटी इतक्या खर्चाची वाढ झालेली आहे. यास्तव पोलीस स्टेशन सीसीटीव्ही प्रकल्प फेज-३ च्या सुधारीत आरएफपी मसुद्यास व त्यानुसार जीएसटीसह एकूण रु.१७४ कोटी इतक्या अंदाजित प्रकल्प खर्चास सुधारीत प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे.

प्रस्तुत प्रकरणी उपरोक्त प्रमाणे होणारा खर्च हा “मागणी क्र.बी-१०, ४०५५ - पोलीस यावरील भांडवली खर्च, ८०० इतर खर्च, (००) (०९) सीसीटीव्ही यंत्रणा बसविणे (४०५५ ०२२३) या अंतर्गत ५२ यंत्रसामुग्री साधनसामुग्री व १३- कार्यालयीन खर्च” या लेखाशीर्षाखाली खर्ची टाकण्यात यावा व तो त्या-त्या वर्षाच्या उपलब्ध अनुदानातून भागविण्यात यावा.

सदर शासन निर्णय अ.मु.स. (गृह) यांचे अध्यक्षतेखालील उच्चस्तरीय शक्ती प्रदत्त समितीच्या दि.६.११.२०२५ रोजीच्या बैठकीतील निर्णयानुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला आला असून त्याचा संकेतांक २०२५१२१११११११८१७२९ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकीत करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(रा.ता.भालवणे)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मुंबई.
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई.
४. अपर मुख्य सचिव, गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
५. अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
६. प्रधान सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
७. प्रधान सचिव (विशेष), गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
८. प्रधान सचिव, माहिती व तंत्रज्ञान, मंत्रालय, मुंबई.
९. पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
१०. पोलीस आयुक्त, बृहन्मुंबई.
११. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखापरीक्षा), महाराष्ट्र १ / २ , मुंबई/नागपूर.
१२. अधिदान व लेखा अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
१३. निवासी लेखापरीक्षा अधिकारी, मुंबई.
१४. वित्त विभाग (व्यय-७ / वित्तीय सुधारणा) मंत्रालय, मुंबई.
१५. सहसचिव (पोल-१४ / अर्थसंकल्प शाखा) गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१६. निवडनस्ती पोल-३.